

Virserums hembygdsblad **1/24**

Skräddarmästare Johan August Hägg

På Storgatan 55 (bredvid Missionskyrkan) fanns tills för något år sedan ett välbekant hus. Det hade sina anor från 1800-talet även om det under tidens lopp hade både om och tillbyggt. Från början var det två stugor som byggdes ihop vägg i vägg. Folkhumorn döpte dem till "Kappen" och "Halvspannen". Sedan en tornliknande byggnad tillkommit kom fastigheten att kallas för "Tornet".

I det dåliga fotot ovan ser man längst till vänster innehavaren av huset - skräddarmästaren J A Hägg. Han föddes 1859 i Järeda församling. Som 18-åring blev han lärling hos skräddarmästare Fridholm i Eksjö. Senare praktiserade han som skräddare i Rosenfors och andra platser tills han 1883 flyttade till Virserum och öppnade eget skrädderi. Han var aktiv i sitt yrke tills han 1946 fyllde 87 år. När han avled 1952 såldes huset till Missionsförsamlingen, som använde det till sin ungdomsverksamhet. De sista åren innan byggnaden revs användes den mest som förråd.

J A Hägg kom att engagera sig i Missionsförsamlingens verksamhet och var bl.a. söndagsskollärare under flera år. När municipalsamhället tillkom 1918 invaldes han som ledamot för de frisinna i municipalfullmäktige. Men han var också aktiv i nykterhetsarbete liksom den kooperativa rörelsen

Ägga-Tilda

Förr i världen, som det brukar heta, fanns det flera personer som har gjort avtryck i historien som lite "speciella" även om de mer var ett uttryck för den tidens svårigheter. En av dessa var Ägga-Tilda. Hennes egentliga namn var Mathilda Berggren och hon var född i Ävlingebo i Tveta socken, grannsocknen till Virserum, och levde i början på 1900-talet.

Tilda vandrade men sin äggekorg den mer än milslånga vägen till Virserums samhälle för att sälja sina ägg. Hon hade inga egna höns, men av godsinta hönsägare i bygden fick hon vid sina besök ett ägg eller två, vilka hon samlade ihop i sin korg. Priset var på den tiden 40-50 öre kullen om 12 ägg.

Hon kom försynt och försiktigt in genom köksdörren och bjöd ut sina ägg och sitt garn, som hon spunnit på spinnrocken. Fru Jönsson på hotellet var en av hennes bästa kunder. Dit styrde Tilda ofta sina steg, ty där vankades lite extra förplägning från köksbordet. Kaffetåren uppskattade hon mest. Gröt var hon mindre förtjust i. "Det tyar ja' inte, det tål ja' inte" ursäktade hon sig med. Men kaffe tålde hon flera koppar. Kaffet var många gånger fattigfolkets levnadsgladje, fastän de måste spara på bönorna, så att de räckte länge.

När Ägga-Tilda sålt sina ägg, köpte hon sig kanske ett par hekto kaffe och några sockerbitar, varefter hon vandrade hemåt till sin lilla stuga. Efter en tid, när hon lyckats fylla sin äggekorg på nytt, vandrade hon åter iväg för att göra nya affärer. Blev hon tillfrågad om hur affärerna gått brukade hon svara: "Dä geck bra, ja' feck va' ja' ga". Och det var hon nöjd med.

Grubvrytning i Virserum

Nickelgruvan i Virserum är välkänd. Den verksamheten har beskrivits i Virserums hembygdsbok 2019. Men det har funnits flera andra planer på gruvdrift. Strax före jul 1901 kunde lokaltidningarna berätta att kolossala berg av svart granit lär finnas i södra delen av Virserums socken. Enligt tidningarna uppges bergen innehålla den yppersta svarta graniten och vara så stora att "å ett ställe å betydlig höjd över angränsande dalgång en hel by med hus, åkrar och ängar äro belägna å densamma". Vidare berättas att en kapitalstark Berlinfirma har intresserat sig för fyndet och räknar med att till våren börja bearbeta dessa berg, som anses räcka i hundratals år.

Sommaren 1902 kommer det sedan nya rapporter om den svarta graniten. Handlanden F. Hagström i Flybo har mutat in ett område i egendom Rås (Triabo). Graniten sägs ha undersökts at fackmän i såväl Sverige som Frankrike som bedömts vara av yppersta slag. Vid den här tidpunkten hade smalspåret nått Åseda och handlanden i Flybo räknade med att de förbättrade kommunikationerna skulle göra grubvrytningen mycket vinstgivande.

Nu hände dock inget vidare det här året, men 1907 diskuterade kommunalstämman i Virserum frågan om järnvägsförbindelser. Smalspåret hade ännu inte nått Virserum men kommunalstämman menade att grubvrytningen var ytterligare ett skäl för att bygga järnväg. Av kommunalstämmans protokoll framgår bl.a. att det inom södra delen av socknen fanns svarta granitberg i betydlig utsträckning och att kontrakt upprättats med respektive ägare angående brytning och bearbetning av bergen. Detta skulle påbörjas så fort järnvägsanläggningen möjliggjorde en sådan verksamhet.

Smalspåret trafik från Åseda till Virserum km igång 1912 men någon granitbrytning blev då inte följd. Däremot aktualiserades grubvrytningen igen hösten 1935. Då erbjöd sig en stenhuggarfirma i Mariannelund att sälja råblock av granit till AB Bröderna Flink i Västervik. Vid den här tidpunkten hade smalspåret öppnats till Hultsfred som också hade förbindelse med Västervik.

Av tidningsuppgifter framgick att Västerviks-företaget hade vänt sig direkt till markägarna och tecknat kontrakt på 49 år för rätt att köpa den svarta graniten. Sådana kontrakt hade tecknats med styckjunkare Rudolf Nilsson, Adrian Karlssons sterbhus och lantbrukare Axel Zaar, alla i Björkmossa, samt med lantbrukaren G- Johansson i Hässelid. Undersökningar pågår även i Aggatorp, Ekeflod och Långruda. Ett villkor för brytningen är dock att graniten ligger nära allmän väg, som förhållandet är i Björkmossa. Stenhuggarfirman i Mariannelund hade också kontakt med lantbrukare Renius Karlsson i Hässelid.

Även 1936 gjordes flera fynd av svart granit, bl.a. på hemmansägare G. E. Stenborgs ägor i Björkmossa. Här skulle graniten fraktas till Hjortöström för att lastas på järnvägen.

Inga av alla dessa planer, liksom senare uppslag, realiserades dock inte.

GES UT AV VIRSERUMS HEMBYGDSFÖRENING

Bli medlem genom att betala in 150 kr på bg 5241-0263.